

सांगवारी उपसा सिंचन योजना ता. भंडारा, जि. भंडारा सविस्तर सर्वेक्षण, अन्वेषण, संकल्पन व सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्याच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२०/(१२५/२०२०)/जसंअ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- १२ जानेवारी, २०२३

संदर्भ : कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर यांचे क्र. ८३१४/ विपाविम/कांता ६(१)/ धा. क्र. ४६७/२०१९/२०२२ दि. २९.११.२०२२ चे पत्र व प्रस्ताव.

प्रस्तावना:

पेंच नदीवर मध्य प्रदेशातील चौराई येथील धरणामुळे महाराष्ट्रातील पेंच प्रकल्पाच्या पाणीसाठ्यात व सिंचनात झालेल्या घटीमुळे उद्भवलेल्या पाणीटंचाईवर मात करण्यासाठी व उपाययोजना सुचविण्यास शासन निर्णय क्र. संकीर्ण २०१५/प्र.क्र.-४१२/१५/जसं (अ), दि. २८/१०/२०१६ अन्वये समिती गठित करण्यात आली होती. सदर समितीने शिफारस केलेल्या आठ योजनेत सांगवारी उपसा सिंचन योजनेचा समावेश आहे.

सांगवारी उपसा सिंचन योजनेअंतर्गत भंडारा जिल्ह्यातील वैनगंगा नदीवरून गोसीखुर्द जलाशयाचे पाणी पसाऱ्यातून पाणी उपसा करून ते पेंच प्रकल्पाच्या वितरण प्रणालीत टाकून भंडारा जिल्ह्यातील पेंच लाभक्षेत्राचे पुच्छ भागातील सिंचन पुर्णत्वास नेणे प्रस्तावित आहे.

सदर उपसा सिंचन योजनेची एकूण पाणी गरज ५५.८३ दलघमी असून यापैकी पेंच प्रकल्पाद्वारे ५.१६ दलघमी पाणी देण्याचे नियोजित आहे. उर्वरीत ५०.६७ दलघमी पाणी वैनगंगा नदी - सुर नदी संगमावरून उचलण्यात येणार असून त्यास पाणी उपलब्धता प्रमाणपत्र प्राप्त आहे. सदर योजनेमुळे पेंच लाभक्षेत्रामधील भंडारा जिल्ह्यातील २९ गावांचे ७०३१ हेक्टर (CCA) क्षेत्र पुनर्स्थापित होणार असून अस्तित्वातील सिंचन व्यवस्थेवरील ताण कमी होणार आहे.

शासन निर्णय दि. २३/११/२०१६ नुसार शासकीय खर्चाने मोठ्या उपसा सिंचन योजना (२००० हे. वरील) हाती घेणेसाठी अपवाद म्हणून विहित केलेल्या अटीपैकी किमान एक अट पूर्ण होत असल्याने मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी सदर योजना हाती घेण्यास मान्यता दिली आहे.

त्यानुषंगाने प्रस्तुत योजनेच्या सर्वेक्षण, अन्वेषण करून सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्याच्या कामाच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यासाठीचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्यानुसार खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे:

शासन निर्णय :

प्रस्तावित सांगवारी उपसा सिंचन योजना ता. भंडारा जि. भंडारा या योजनेस जलसंपदा विभागाच्या सन २०२२-२३, सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या सन २०२२-२३ च्या दरसूचीवर आधारित एकूण रु. १,९६,०८,३६२/- (रु. एक कोटी शहान्नव लाख आठ हजार तीनशे बासष्ट फक्त) इतक्या किंमतीच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता खालील अटीच्या अधीन राहून देण्यात येत आहे.

- १) सांगवारी उपसा सिंचन योजना ही स्वतंत्र योजना आहे. सदर योजनेचा एकूण पाणी वापर हा ५५.८३ दलघमी आहे. त्यामध्ये वैनगंगा नदीपात्रात उपसा करणे प्रस्तावित असलेल्या ५०.६७ दलघमी पाणी वापरासाठी पाणी उपलब्धता प्रमाणपत्र प्राप्त आहे व उर्वरित ५.१६ दलघमी हे पेंच प्रकल्पाद्वारे वापरणे प्रस्तावित असल्याने त्यास पाणी उपलब्धता प्रमाणपत्र प्राप्त नाही. सबब, उर्वरित ५.१६ चे पाणी हे पेंच प्रकल्पातून उपलब्ध होत असल्याने पेंच प्रकल्पाच्या जलनियोजनात सांगवारी उपसा सिंचन योजनेसाठी सदर प्रस्तावित पाणी वापराचा समावेश करून त्यास सक्षम स्तरावर मान्यता घेण्यात यावी.
- २) सदर योजना पेंच प्रकल्पाचे लाभक्षेत्रातील स्वतंत्र योजना आहे. त्यामुळे, योजनेचा प्रशासकीय मान्यतेचा प्रस्ताव सादर करण्यापूर्वी सदर प्रकल्पाचे लाभक्षेत्र हे पेंच प्रकल्पाच्या अधिसूचित लाभक्षेत्रातून वगळावे.

सदर योजनेसाठीचा खर्च “ ४७०१- मोठे व मध्यम पाटबंधारे यावरील भांडवली खर्च, ८० सर्वसाधारण, १९० सार्वजनिक व इतर क्षेत्रातील गुंतवणुका, (०२) योजनांतर्गत (०२)(०२) विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळाला भाग भांडवली अंशदान (४७०१ एच ८९९)” या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकावा.

सदर शासन निर्णय प्रशासकीय विभागास प्राप्त वित्तीय अधिकारात व आंतरवित्तीय सल्लागार व सहसचिव यांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०२३०११२१४५२२५०२२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(जया पोतदार)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. उप मुख्यमंत्री, (जलसंपदा) यांचे खाजगी सचिव
४. अपर मुख्य सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२

५. महालेखापाल (लेखापरीक्षा) महाराष्ट्र राज्य मुंबई/नागपूर
६. सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
७. सचिव, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई
८. कार्यकारी संचालक, विदभ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर
९. मुख्य अभियंता, जलविज्ञान व धरण सुरक्षितता, नाशिक
१०. आंतरवित्तीय सल्लागार व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
११. वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१२. नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१३. विभागीय आयुक्त (अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य मुंबई/नागपूर
१४. जसंअ कार्यासन संग्रहार्थ.